

EL LLENGUATGE

En català ^{8.12.77}

Entre els diversos usos que es reconeixen a la preposició en —de molt difícil reducció a un esquema complet i exhaustiu— hi ha el de formar part d'un bon nombre de locucions adverbials o de conjunts que tenen un valor anàleg, i que solen indicar el model d'estar, de fer, de considerar, d'obrar, etc. En podríem esmentar un gavadal: en resum, en conclusió, en secret, en aparença, en definitiva, en efecte, en rigor, en veu alta, en equip etc (Prou sovint, un coneixement imperfecte de l'idioma, i la confusió existent en la llengua parlada entre les preposicions en i amb, fan escriure aquestes locucions, erròniament, «amb resum», «amb conclusió», «amb secret», etc.)

Aquest ús de la preposició en és extensiu a casos d'oracions com Parla en català, Escrit en occità, S'expressen en castellà etc., que equivalen a Parla en llengua catalana, Escriu en llengua occitana, etc. Però una cosa és Parla en català i una altra de molt diferent Parla com a català. I ho diem perquè observem algun cop l'ús de la primera oració amb el valor de la segona. Dit d'una altra manera, ens adonem de l'ús de la preposició en formant conjunts amb un nom (o un grup nominal) de designació personal, indicant relacions circumstancial de manera, en casos com els següents: «Es va comportar en bon català», «Si li diem això reaccionarà en socialista», «En filòsof, menysprea les grandeses humanes», «En home honest, no ho pot admetre».

Creiem veure en tots els exemples transcrits una clara influència del francès, que ha desenvolupat, més que no pas el català, l'ús de la preposició en per a la formació de conjunts amb valor adverbial. I no ens sembla pas, d'altra banda, que es pugui justificar aquest ús amb la intenció d'expressar significats amb matisos especials. Tal com hem indicat, és amb el conjunt com a, o bé en qualitat de, susceptibles d'admetre reforços diversos que indiquen condició substancial, amb què resollem aquestes construccions: Es va comportar com a bon català. Si li diem això reaccionarà com a socialista que és. En la seva qualitat de filòsof, menysprea les grandeses humanes. Com a home honrat no ho pot admetre.

ALBERT JANE